

Aušvico vaikas

LILY GRAHAM

Aušvico
vaikas

Iš anglų kalbos vertė
Birutė Bersėnienė

Sofoklis

VILNIUS, 2026

Versta iš:
Lily Graham,
The Child of Auschwitz,
London: Bookouture,
2019

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

ISBN 978-609-444-635-1

Copyright © Lily Graham, 2019
Lily Graham has asserted her right to be identified as the author of this work.
© Birutė Bersėnienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2026
© Audrius Arlauskas, dizainas, 2026
© Leidykla „Sofoklis“, 2026

Ši pasakojimą įkvėpė tikri įvykiai

Gimiau pasaulyje, kuriame man buvo draudžiama atsirasti.

Jau pats faktas, kad egzistuoju – jei apie jį būtų sužinoję atsakingi asmenys – galėjo nutraukti vos užsimezgusią mano gyvastį, nė neišvydus dienos šviesos.

Ir vis dėlto aš atėjau. Mažytė ir išbadėjusi, tačiau tvirtai pasiryžusi išgyventi tą vieną šalčiausių naktų vienoje iš juodžiausių žmonijos istorijos vietų. Neturėdama supratimo, kad mano kova dar tik prasideda.

Gelbstinčios moterys globė mane trapiais savo kūnais, susispietusios krūvon, palenkusios virš manęs savo skustas galvas, jos liejo ašaras už mane.

Nepajėgiau išleisti jokio garso, neišsivystę plaučiai neleido surikti. Jie labai apsunkins man gyvenimą, skaudžiai atsilieps visą amžių, bet kaip tik todėl ir išgyvenau.

Suprantate, vaikai gimdavo ir Aušvice.

Aš esu viena jų.

PRAHA

Šiomis dienomis

Buvo lapkritis ir mieste it koks nekviestas svečias visur smelkėsi šaltis. Nadėjos kojos per kelius sugirgždėjo stojantis įmesti dar vieno rąstigalio į malkomis kūrenamą krosnį. Lauke jau buvo pakilęs rūkas, nuo gatvės žibintų horizonte jis virto gintaro spalvos migla, minkšta it vata. Tai buvo prislopintų garsų naktis, kaip tik tinkama apmąstymams atsiskyrus, vieną po kito geriant nesuskaičiuojamus puodelius kavos. Būtų gera jaukiai įsitaisyti lovoje, bet ji neleis sau tokio malonumo – tol, kol *visko* nepabaigs.

Žvilgsniu permetė priešais gulinčių laiškų šūsnį, liesdama nuo senatvės sugrubusiais pirštais lygias eilutes, motinos išvingiuotas mėlynų rašikliu.

Ji per ilgai atidėliojo. Vis laukė tinkamo momento, kad galėtų papasakoti istoriją, prasidėjusią dar gerokai iki jai gimstant. Tik nerasdavo tinkamų žodžių. Ar tinkamo meto.

Bet gyvenimas nelaukia, kol būsime pasirengę. Dažniausiai iš karto mus panardina į pačią gilumą ir palieka kapanotis. Ir neklausia, ar esame pasirengę.

Į duris švelniai pabeldė, ir Kamila, jos anūkė, įkišusi pro duris savo tamsiaplaukę galvą, tik atsidūsėjo, vėl išvydusi ją prie rašomojo stalo. Kaip įprastai, Kamilos akys, dar nespėjus jai nė išsižioti, pasakė daugiau už žodžius:

– Visiškai išseksi, *Babička*, jei nesiliausi. Juk žinai, ką sakė gydytojas.

Nadėja metė įdėmų žvilgsnį pro akinių viršų į jauną moterį: mėlynos jos akys taip žvelgdavo nuo tribūnos į studentus auditorijoje, kviesdamos juos pamąstyti kitaip, netradiciškai.

– Ir ką gydytojai išmano apie žmogaus dvasią, *dítė*? Jie pasitiki tik tuo, ką ištiria mėgintuvėlyje, tai paskui aprašo juodu ant balto. Aš esu mačiusi, ką žmonės sugeba iš tikrųjų – ką jie nugali ir ką pajėgia iškęsti, kad *išliktų* – jei tik iš tikrųjų to nori.

Kamila gerai žinojo, kad prieštarauti senelei filosofiniais klausimais beviltiška. Todėl ji pasirėmė paprasta, bet neginčijama tiesa.

– Bet miego reikia visiems, *Babička*, net ir tau.

Neprieštaraudama Nadėja tik suraukė lūpas ir išsisukinėdama atsakė įprastine fraze – gerai žinomu patogiu melu:

– Dar dešimt minučių, ir baigsiu. – Paskui su viltimi pakėlė akis. – Ir gal dar vieną puodelį kavos?

Kamila nusijuokė ir pasidavė.

– Gerai jau, gerai. Bet po to – iš karto į lovą, – pasakė griežtai ir lūpomis palietė senelės smilkinį, prieš pasukdama prie kavos aparato kitoje kambario pusėje.

Nadėja linktelėjo, jos kuo puikiausiai viena kitą suprato. Ji liks prie stalo, kol viską užbaigs, kad ir kiek užtruktų. Vėl pasibalnojo nosį akiniais ir atvertė švarų lapą. Tada pirštais palietė nuotrauką paaukuotuose rėmeliuose – nuolat laikė ją ant rašomojo stalo. Joje buvo jauna liesa moteris labai trumpai kirptais tamsiais plaukais, su kūdikiu ant rankų.

Nadėja turėjo papasakoti dar vieną istoriją.

Jūdviejų istoriją.

O prasidėjo toji istorija tikrame žemėje užkurtame pragare.